

Wychodzi
dwa razy
na tydzień

KORRESPONDENT

przy Gaze-
cie War-
szawskiej.

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY I ROLNICZY.

DNIA 21 (5) Marca

N°. 18

ROK 1854.

KILKA SŁÓW

Z powodu rachunku ceny fabrycznej okowity w artykułach pana M. w Nr. 12 i 19; pana Barthel v. Wejd-nthal w Nr. 15 i 23; i B. U. J. G. W. i L. w 30 i 31 Korrespondenta Rolniczego, przy Gazecie Warszawskiej r. 1853 a głównie o wywarze.

Pan M. i B. U. J. G. W i L. podali każdy oddzielnie szczegółowy rachunek, wykazujący cenę fabryczną okowity. Odsyłając chcących zrobić bliższe porównanie do wskazanych powyżej artykułów, przystępuję do szczegółów nad którymi zdało mi się potrzebnem zrobić niektóre uwagi.

Pan M. licząc aparat 2400 rub. sr. naznaczając trwanie lat 6, stratę $\frac{1}{10}$ na wadze i połowę wartości na starej miedzi, a reparacją roczną r. sr. 46; na procent zwyczajny i restytucyjny wykazał r. sr. 371 k. 25. B. U. J. G. W i L. ma u siebie aparat daleko tańszy, a trwa już lat 12, przyjmuje jednak cenę 2400 r. sr. starą miedź potrąca na reparację, czas trwania naznacza lat 10 i na procent zwyczajny i restytucyjny kładzie rocznie r. sr. 336. Że zaś autor rachunku przez zapomnienie liczył procent roczny ciągle od 2400 r. sr. bez względu że z każdym rokiem ubywa strącająca się w rachunku $\frac{1}{10}$ część czyli 240 r. sr. co uwzględnivszy i położivszy procent przecięciowy z lat 10, ubędzie z 336 rub. sr. około 45 r. sr. i na roczną spłatę pozostanie rub. sr. 291.

Z tych dwóch tak różnych rachunków pokazuje się: że albo pan M. zawczasie odmienił aparat, albo jego nabył w stosunku do wartości za drogo, albo że B. U. J. G. W i L. więcej wydał na reparację niż wartość starej miedzi wynosi.— Nie mając osobiście do czynienia z gorzelnią, nie mogę przedstawić rachunku własnego, któryby te wątpliwości usunął; a przecie nieobojętną byłoby rzeczą oznaczyć z jakąś pewnością porę dopóki korzystniej jest podejnować częściowe aparaty naprawy, a kiedy przeciwnie takowe staną się uciążliwe, i zmiana aparatu na nowy będzie już koniecznie potrzebną. Pora ta według okoliczności rozmaita być może, ale każdy fabrykant w bieżącym corocznym rachunku, z odniesieniem się do ogólnej jakowejś zasady, skazówkę dla siebie znaleźć koniecznie powinien. Pomijam inne niezgodności cyfr z których jedne z okoliczności miejscowych, inne z pośpiesznego rachunku wypłynąć mogły, a zwracam się do rezultatu.

B. U. J. G. W i L. wykazał cenę fabryczną kop. 52; drzewo zaś w rachunku potrącił za wywar. Pozostawiając więc drzewo jak w rachunku pana M. co wyniesie kop. 3 na gruncie, a odracając 21 kop. wykazane przez pana B. v. W. pozostanie kop. 34. Odraciwszy jeszcze to, co za nadto B. U. J. G. W i L. policzył w procentach (bo nie zważał na coroczne pomniejszanie się kapitału); odruciwszy procent od produktu, boć go i od zboża leżącego w spichrzu nie mamy, ani go liczyć nie możemy od kartofli, bo tylko wypaleniem na wódkę spieniężyć je można w znacznej ilości, jak widać i drugie B. U. J. G. W i L. w końcu artykułu uwzględnił, dodawszy w zwyczajnych nawet okolicznościach i bliskiej dostawie, na kosztach transportu znakomitą

oszczędność, która w miarę odległości i złej drogi wysokiej cyfry dojść może, cena fabryczna jeszczeby się więcej zniżyła.

Ale nie wglądając nawet bliżej w rzeczywistość cyfr podanych, to ogólne możemy sobie wytworzyć zdanie, że co jednemu może być lekarstwem, drugiemu trucizną się staje. Czyli z tych cyfr jakie nam artykuły powyższe podają, łatwo widzieć można, że im gdzie materiał budowlany i robotnik jest tańszy, im produkta surowe a między niemi i drzewo opałowe trudniejsza są do zbycia, a dostawa dalsza, trudniejsza, a zatem i kosztowniejsza, im miejscowość mniej sprzyja innym fabrykacyom, albo produkcji potrzebnych do ich prowadzenia surowych płodów, im wyżej szczupłość innej paszy podnosi wartość wywaru, tam gorzelnia znakomite nawet przynosić może korzyści, tém bardziej, jeżeli budynek już istnieje albo z innego małym kosztem da się przerobić, a aparat na pół darmo jest do nabycia.

Przeciwnie, im materiał budowlany i robotnik droższy, im droższe drzewo opałowe, im produkta surowe łatwiejszy i korzystniejszy znajdują odbył, gdy przeciwnie konkurencya okowity, jako łatwiejszej do dostawy, przy złych nawet drogach i z odleglejszych miejsc przypuszczać być może, im więcej inne fabrykacje przedstawiają do godności i korzyści, im pasza obfitsza i łatwiejsza do nabycia i sprowadzenia, tém większe straty na gorzelnii ponosić przyjdzie, tém większy na produkującym ciężar będzie zarzut, że kapitału swego pożyteczniejszemu sobie i ogółowi przedsięwzięciu nie powierza.

Te kilka uwag ogólnych, do uczynienia których nie potrzeba koniecznie być gorzelnikiem, należało mi z kolei rzeczy czytelnikom powyższych artykułów wypowiedzieć, chociaż właściwie wziąłem pióro do ręki z powodu sprzeczki o prawdziwą wartość wywaru.

Jakkolwiek pan B. v. W. powołuje się na imiona niezaprzeczonej w badaniach gospodarskich sławy, i podaje cyfry własnem doświadczeniem stwierdzone, zarzuty jednak, jakimi je pan M. w wątpliwość podaje, chwilowem wrażeniem liczb przedstawionych obok siebie, mogą niesłusznie u niejednego z pośpiesznie czytających na stronę małej wartości wywaru przeważać. Przypatrzmy się więc bliżej rozumowaniu.

Powiada p. M. że licząc wartość wywaru według ceny siana, i porównując z ceną kartofli, okazuje się że wywar, droższy od kartofli, z których wypalonym został. Gdyby nawet tak w rzeczy samej było, dowodziłoby to tylko korzyści pędzenia wódki z kartofli, nie zaś małej wywaru wartości. Ale spojrzyjmy na liczby: pan M. nie porzestaje na cenę siana, według jakiej p. B. v. W. wartość wywaru oszacował, lecz ją jeszcze podwyższa (przyznajmy zresztą, że to rzecz względna.) Ale p. M. kładzie kartofli w tém porównaniu cenę nie równoczesną, cenę lat dawniejszych, kop. 36 i niżej, bo sam w rachunku ceny fabrycznej okowity kartofla po 5 złp. liczył. Wprawdzie i przy takiej jednoczasowej kartofli i siana cenę, wartość wywaru wyrównywa połowie ceny kartofli; ale, jak powiedziałem, przemawia to tylko za gorzelnią, a nie dowodzi nic przeciw wartości wywaru.

Daléj p. M. powiada, że obliczywszy wartość wywaru i wartość żywnego nim inwentarza, wywar wart więcej, niż inwentarz nim żywny.— Najprzód zwracam uwagę czytelników, że pan M. blisko

o połowę mniej u siebie na wywarze, przy wyrobie 4000 wiader okowity bydła utrzymuje, aniżeli przy takim samym wyrobie pan B. v. W. Szukając przyczyny tej różnicy, znajdziemy ją w części w tym, że u pana M. stoi na wywarze 30 sztuk opasów, które stosunkowo znacznie więcej zjedzą, kiedy u p. B. v. W. stoją tylko woły robocze, jałowizna, krowy i kilka sztuk słabych. Resztę różnicy możnaby wynaleźć w przypuszczeniu ją dającym marnotrawstwie tak mało cenionego okruchu fabrycznego; co uwzględniwszy nie pokazuje się przewyżka wartości wywaru nad wartość żywnego nim inwentarza. A gdyby też i tak było, to nie pierwszy w tym rodzaju przykład. Kiedy owca mało poprawna kosztująca od rsr. 1 k. 20 do rsr. 2 k. 25 jeżeli dostaje przecięciowo w naturze i surrogatach dwa funty siana dziennie, w cenie pół rubla do 60 i kilka kop. za 2 i pół puda, skoro przez 200 dni zje go dziesięć pudów, czyż nie przedstawia nam się zupełnie ten sam wypadek?— Niechaj nikt nie zarzuci, że słomy na pieniądze liczyć nie można jak siano, dla tego że się jej zwykle nie spienięża, boć są miejsca gdzie i siano jest produktem surowym, który dopiero wełną lub mléką spieniężyć się daje; boć i kartofel w znacznej ilości tylko po przerobieniu na wódkę może być przedmiotem kupna. Mniej jeszcze będziemy się dziwić, jeżeli weźmiemy na uwagę, że w czasach gdy pasza droga, było pospolicie bywa taniem. Obadwa zarzuty pana M. mówią tylko za gorzelnią, nie dowodzą nie przeciw wartości wywaru. Okoliczności mogą zmieniać tę względną wartość wywaru, ale wywar jako pasza, zawsze będzie w tym samym stosunku do siana, chyba że doświadczenie było mylne, i rezultata ogłoszone niezgodne z prawdą.

Nie mam do czynienia osobiście z gorzelnią, oto jednak kwestya, którą mającym znakomite rachunkowe z tym przedmiotem doświadczenie, pod rozbiór dla ogłoszenia go podaje.

Zgadzam się, że wywar jako pasza w odpowiednim z innymi stosunku, dla zwierząt mających być utaconymi i sprzedanymi na rzeź, wysoką stanowi wartość. Ale pytam się, czy w chodowli zwierząt, gdzie na organizacją celom naszym odpowiednią, na trwałość przymiotów i przelewanie ich na potomstwo uwagę zwracać należy, również będzie wartości?

Sądzę, że o tyle tylko zawiera w sobie pierwiastki do celów chodowania potrzebne, i o ile z połączenia go z inną paszą powstanie mieszanina części składowych, tym celom właściwa.

Inaczej się tłumacząc:

Postawiwszy dwie sztuki, jedną żywioną sianem, drugą wywarem z przymieszką szezki i dodatkiem innej paszy, przybytek wagi w obu sztukach nie da nam jeszcze właściwej wartości wywaru. Da nam ją tylko pod względem tuczenia na rzeź, pod względem zaś innych celów chodowli, da nam ją dopiero wysledzenie i porównanie wykształconych jedną i drugą paszą części zwierzęcych, da nam ją nakoniec porównanie, pod każdym względem długoletnie i wielostronne, tym i innym sposobem chodowanych bydła.

Takiego doświadczenia nam potrzeba, o sprawozdanie o takim, jeżeli gdzie było, upraszamy. (1) — Dnia 1 Lutego 1854 r.

Adam Dorant.

Relacya

Z odbytej próby na burakach pielnikiem S. Lilpota.

Na próbie narzędzi rolniczych w początku Lipca r. z. odbytej w okolicy mojej, w dobrach Strzyżew, pomiędzy wielu innymi znajdował się zmodyfikowany Pielnik Dombasla, przeznaczony do gracowania buraków, uprawianych jak u nas w redliny, francuzkie bowiem houe

(1) Przepisy chodowli ograniczają ilość wywaru, jaką pożytecznie przy innej paszy bydłom zadawać można. Nie należy ztąd wnioskować, że wywar jest nie koniecznie dobrym surrogatem paszy, bo to ograniczenie pochodzi z jego wodnistości. Z tego powodu ograniczonym też bywa i użycie roślin okopowych. Pożądanym jest wszakże ogłoszenie świeżych i skrupulatnych żywienia wywarami doświadczeń.

à chęwał tak zwane, czysci rolę w płaskiej tylko uprawie pomiędzy rzędami roślin.

Ten to pielnik składu p. Lilpota, powierzonym mi został przez właściciela, do wyprobowania na dość obszernych plantacjach buraczanych. Skład onego następujący: Grządziel drewniana, w środku stale u nocowana w tej tkwi z przodku mocno na szrubę ujęta redlica spiczasta, na 15-calowej sztycy a w przodku hak na orczyk do zaprzęgu. W tę to grządziel wpuszczone na zawiasach dwie ramy, w które wpasowane cepigi czyli rękojeście w tylnych końcach, części te rozsuwalne, na łuku żelaznym w dziurki opatrzonym osadzone.

W ramionach tych długości redlicy tkwią 2 noże, w tyle narzędzia, nachylone do siebie pod kątem nachylenia radlin buraczanych; kształtem podobne są do kroju, tylko końce onych w 3 do 4 calowej długości z kierunku pionowego poziomo wyrzutowane z sobą się krzyżują. W przodku hak na orczyk dla jednego konia, połączony z regulatorem do głębokości zapuszczania narzędzia, łączy się bowiem ze szlufką, którą zatknąwszy nisko opuszczamy orczyk a pielnik tym miedziej bierze bo go koń wyrwa więcej z roli, im wyżej tym głębiej; bardzo to prosta manipulacya a dość skuteczna jak dla tego rodzaju pielników. Narzędzie samo przez się jest lekkie, może jednym koniem średniej siły, roboczym, ale obroczywym wygracować dziennie w stajach najmniej 2 do 6 dziesiątyn gdy po 8 redlin tylko na szerokości 3 sizeni się mieści. Im staje krótsze tym stosunkowo mniej, dla częstszych zawracania.

Działanie narzędzia tego, w roli mianowicie przeszechłej, wybornej; redlica bowiem czyści sama bródę, noże zaś zbierają boki redlin. Możliwość ustawiania narzędzia dowolnie na szerokość i głębokość, pozwala według potrzeby stosować się do wszelkiej miejscowości. Przekładam takowe bezwarunkowo nad wszelkie znane dotąd gracowniki, a mam onych 5 rozmaitych gatunków; tę tylko zaprowadzę odmianę i polepszenie, któr: mi się zdaje być praktycznym, iż redlicę wygnę, to jest skrzydła jej w górę dam, jak to ma miejsce u podobnych zupełnie pielników a zasadzających się na samej wygiętej dość znacznych rozmiarów z blachy zrobionej redlicy.

Tę odmianę zakomunikowałem jednocześnie p. S. Lilpop, który dbał zawsze o postęp, w niezmiordowanej usilności i staraniu o przystugiwanie się wzrastającemu w kraju naszym rolnictwu coraz nowszymi wynalazkami i udoskonaleniami, chętnie każdą uwagę i spostrzeżenie ziemian naszych, jako do lepszego dążące, przyjmuje. Tuszę sobie z wielu innymi i cieszę się z góry tą błogą nadzieją, iż za staraniem p. Lilpop, dojdziemy do najważniejszej w kraju naszym ameloracyi, we względnie uprawy, a tą będzie zbudowanie rolnikom lekkiej pługicy Dombosłowskię, za cenę przystępną, jak mamy przyzeczanie, nie wyższą jednak jak 45 do 50 fl. za sztukę, ale nadewszystko przy sile pary średnich wołów, byśmy mogli orać przynajmniej do 8 cali głęboko i tak dobrze jak Dombosłowskiemi pługami. Będzie to bezwątpienia najpiękniejsza gałązka bluszczowa, jaką sobie pan Lilpop, do bogatego już i tak wieńca krajowej wdzięczności, przysporzy.

Rokuje więc sobie i drugim, iż na wiosnę już poprawnemi pana Lilpota konstrukcyi a doskonałemi orać będziemy narzędziami.

B. Hantke.

Wiadomość dla posiadających Pasieki.

Oceniając ważność rozwinięcia w kraju naszym Pszczolnictwa i idąc za przykładem danym w r. z. przez Wgo Ordeę z Gostyńskiego, zniósłem się w tym względzie z panem J. Zakrzewskim miłośnikiem i znawcą tego przemysłu, który, nabywszy za granicą dokładną znajomość najpraktyczniejszej metody księdza Dzierżona, chętnie na uczyntoną mu propozycyę zgodził się, i przyrzekłszy na wiosnę w okolicy naszą zjechać, zobowiązał się każdego praktycznie i teoretycznie obeznać z zasadami i przepisami tejże metody.

Miejscowość i okolice miasta Siennicy, najlepiej temu celowi odpowiedzą i tam wszelkie już przygotowania zrobiono.

Donosimy przeto pp. obywatelom, którzyby z przyjazdu szanownego Pszczolnika korzystać sami lub pośrednio życzyli sobie, aby

zgłosić się raczyli pod moim adresem, do dnia 1 Kwietnia r. b. a to dla stosownego urządzenia warunków miejscowych.— Opłata od jednej osoby, bez względu na ich ilość, wynosi rub. sr. 7 kop. 50. Doświadczenia praktyczne i objaśnienie ich rozpocznie się dnia 15 Maja r. b. bezzawodnie.

Uczyniwszy z méj strony wszelkie usiłowania z wielu połączone trudnościami, tuszę sobie, iż panowie obywatele podziela z mną skwapliwość w korzystaniu z tak szczęśliwie wydarzającej się okoliczności.

Kopyciński, dziedzic Krzywicy
przez Mińsk Polski, gubern. Warsz. pow. Stanisławowski.

BIAŁA SZWEDZKA KONICZYNA.

(*trifolium hybridum*).

Od kilku lat zaprowadzono w Saksonii na większą skalę uprawę téj pastwnej rośliny. Dr. Schober robił z nią porównawcze próby na polach przy akademii rolniczej w Tharand, a już wedle jego spostrzeżeń w roku zeszłym okazała się korzystniejszą od koniczyny czerwonej. Wszędzie 12 z r. 1853 pisma: *Zeitschrift f. deutsche Landwirtschaft*, von Dr. Hugo Schober und Dr. J. A. Stöckhardt, znajdujemy szczegółowe sprawozdanie dwunastu gospodarstw saskich, przekonujące o wielkiej użyteczności téj rośliny, zakończone następnymi uwagami referenta Dr. Schober.

„Udzielone tu sprawozdania o wartości szwedzkiej koniczyny, zawierają zdania, jakie o niej w okolicach tak pod względem położenia jak natury gruntu bardzo odmiennych, powzięto.— Pokazuje się z nich głównie:

- 1) że szwedzka koniczyna mniej cierpi od zimna i wilgoci niż koniczyna czerwona;
- 2) iż bez wachania się można ją w krótkim przeciągu czasu po koniczynie uprawiać;
- 3) że najmniej pewnie i bujno udaje się na suchym gruncie piaskowym i mniej tam warta od zwyczajnej białej koniczyny; przeciwnie zaś na gruntach bardziej glinowatych na pierwszeństwo przed nią zasługuje;
- 4) iż z pierwszego pokosu otrzymany sprzęt w niczym czerwonej koniczynie nie ustępuje, drugi wszakże bywa pospolicie mniej obfity;
- 5) iż na zieloną paszę, najkorzystniej się używa w porze zupełnego kwitnienia, i
- 6) szczególnież pożywne daje siano; mianowicie zaś
- 7) po drugim sprzęcie, równie jak jeszcze w następnym roku daje bardzo dobre, gęste pastwisko; nareszcie
- 8) odznacza się szczególnież obfitym i łatwym do otrzymania plonem nasienia.

Najbardziej różnią się zdania, pod względem stopnia wartości paszy, jaką biała szwedzka koniczyna w porównaniu z czerwoną posiada: rzeczywiście téż najtrudniej jest bez dłuższych doświadczeń, wyrzec w téj mierze stanowczą zasadę, kiedy przeciwnie powyżej wyłuszczone własności, pod względem ilości zbioru i t. d. nierównie łatwiej, bez bliższego dochodzenia oznaczyć się dają.

Z tego téż powodu wstrzymujemy się od wszelkich pod tym względem wniosków, jakieby nam podane sprawozdania nastrepić mogły.

Wzmianka, iż biała szwedzka koniczyna bardziej podlega zarazaniu (miodunce, Mehlthau), niż inne gatunki koniczyny, jest wprawdzie faktem uzasadnionym, ale bynajmniej w przyczynach swych nie zbadanym. Przeszłej jesieni mianowicie, bardzo było ogólnem zjawiskiem iż koniczyna ta podpadła zarazie, kiedy tuż obok niej stojąca czerwona nie była nią dotknięta. Tak np. w próbieczém gospodarstwie tutejszej akademii, wszystka szwedzka koniczyna, na kilku polach z wiosną wysiana, pod jesień była zarazoną; młoda zaś czerwona bezpośrednio obok niej rosnąca, zupełnie była wolna od białawej powłoki na listkach, która szwedzką koniczynę pokryła. Być może, iż tu działa też sama okoliczność, która sprawia, iż szwedzka koniczyna daje lepsze jesienne pastwisko niż czerwona, a mianowicie, że pierwsza dłużej w jesieni

utrzymuje się zielono i świeżo a więc ciągle jeszcze rośnie i soczystszą się od drugiej okazuje, która tu przynajmniej już zwiedłe listki i pochylone miała łodygi, podczas kiedy szwedzka w tym samym stopniu rozwinęta, prosto i z zielonemi stała listkami. Przypuszczenie, iż szwedzka koniczyna staje się z tego powodu czulszą, nateraz ze wszech miar za prosty domysł, bardzo jeszcze potwierdzenia i dłuższego zgłębienia potrzebujący, uważać należy. Nadmienić wszakże wiśniemy, iż przynajmniej i dotychczas przypadłość ta najmniejszego niekorzystnego wpływu na młoda koniczynę nie wywarła.

Pomimo téj jednej nie zupełnie przyjaznej własności, szwedzka koniczyna z tém wszystkiém, tak wedle udzielonych tu sprawozdań jak i moich własnych spostrzeżeń, które mógłbym jeszcze dodać, okazuje się tak wielce na wzgląd zasługującą, iż uprawę jej czytelnikom naszym ze wszech miar nader usilnie polecić mogę.

(z *Tyg. Rol. Krak.*)

NOWO UKONSENSOWANA

FABRYKA CUKRU

w Kaleni, pod Okuniewem (1).

Zawiadania właścicieli ziemskich, chcących plantować i dostawić buraki do tejże, że otrzymała z zagranicy nasienie Szląskich Buraków Cukrowych, świeże i niezawodne i takowe po cenie kosztu własnego sprzedaje a to po kop. sr. 15. za funt, i zarazem umawia się o kupno buraków, cenę, ilość i czas odstawy ułożyć się można w Handlu Win i Korzeni M. Czarniawskiego, ulica Nowy Świat N° 1312 gdzie nasienia dostać można.—Fabryka zwraca jeszcze uwagę, że w obecnym czasie kiedy nasienie kartofli jest zbyt drogie a plon niepewny, to buraki pod każdym względem na pierwszeństwo zasługują.

Alexander Czarniawski, właściciel fabryki.

J. Pik, Optyk Miasta Warszawy, wyrabia rurki z gutta-perchi do wyprowadzenia zgaszczonych gazów z żołądka bydła rogatego, przy odciążeniu gwałtownych, według pomysłu lekarza Alexandra Munro — o których pisaliśmy w poprzednim numerze naszego *Korrespondenta*. W tymże Zakładzie znajdują się wszelkie narzędzia związek z Weterynaryą mające.

Nasienie białych cukrowych buraków z 1853 roku, uznane jako uajlepsze, od jednego z najpierwszych Kwedlinburskich agronomów, otrzymałem do wyłącznej sprzedaży, i takowe, z całą odpowiedzialnością za dobroć i kiełkowanie niezawodne, dostać u mnie można po 9 1/3 talarów za 100 funtów berlińskiej wagi, wraz z zapakowaniem.— Adres: *J. Blumenthal*, Breslau. Blücher-platz. N° 6.

Sprostowanie pomyłki drukarskiej.

W artykule p. Adama z *Peptowa*, pod tytułem: *Dość ważna kwestya do rozwiązania*, zaszła pomyłka drukarska, bez której sprostowania, nietylko utrudniłoby się rozwiązanie ważnej i tak kwestyi gospodarskiej ze stanowiska praktycznego, lecz rzecz sama, a zwłaszcza jak ją pytający pojmuje, wieleby na tém ucierpieć mogła.

Jest to nie więcej jak tylko niewłaściwe przedstawienie kolumn, w N. 16 *Korrespondenta* z r. b. na stronicie trzeciej, z początku szpalty drugiej powinny być te słowa:

„W rozwiązaniu zatem kwestyi, którą łaskawemu uznaniu i objaśnieniu gospodarzy praktycznych śmiem podać, najgłówniej o objaśnienie wpływów miejscowych, np. klimatu, bliskości większych miast i tak zwanych różnych względów okoliczności, chodzić tu będzie.“ A zatem czytelnicy, a zwłaszcza ci, którzyby łaskawie tę kwestyę gospodarską rozwiązywać zechcieli, wyżej przywiedzone słowa, na początku szpalty drugiej, strony 3, *Korrespondenta* z dnia 14 (26) Lutego r. b. dodać; a natomiast niepotrzebne wiersze 16, 17 i 18, w te samej szpalcie umieszczone, wykreślić raczą, a tak pomyłka drukarska sprostowaną zostanie.

(1) Kaleni leży za Pragę dwie mile, w powiecie Stanisławowskim, guberni Warszawskiej.

Sprawadzono do miasta Warszawy zboża i artykułów żywności, w upłynionym tygodniu (prócz tego, co się znajduje w spichrzach.)

Wyszczególnienie	Weszło do miasta			Ceny		
	rogat- kami	spła- wem	koleją żelazną	najwyż- sze.	najniż- sze.	średnie
	c z e t w i e r t i			ruble srebrem i kopiejki		
Żyta	490	—	294 ^{1/2}	9 35	8 61	8 98
Pszenicy	1161	—	772	12 5	9 84	10 94 ^{1/2}
Jęczmienia	262	—	128	7 21	7 21	7 21
Owsa	1147	—	734	4 53	4 19	4 36
Grochu	294	—	61 ^{1/2}	11 71	10 83	11 27
Kaszy jęczmiennój	272	—	25	10 33	9 35	10 9
Kartofli	265	—	17 ^{1/2}	4 92	4 42	4 67
Siana pudów	11257	—	—	— 33	— 24	— 28 ^{1/2}
Słomy »	4830	—	—	— 21	— 14	— 17 ^{1/2}
Mąki razowej	—	—	400	—	—	—
» pszen. pytlow.	—	—	527	11 8	10 82	10 95
Gryki	294	—	87	7 38	7 12	7 25

*Średnie ceny żywności na targach Warszawy i Pragi.
od 14 (26 Lutego) do 20 Lutego (4 Marca) 1854 r.*

OD RS KOP. DORS K			OD RS KOP. DORS K.		
Żyta czetwiert.	8 98		Słomy pud . .	— 17 ^{1/2}	—
Pszenicy ditto	10 94 ^{1/2}		Siana fura 1 k.	3 —	4 20
Grochu polnego	11 27 ^{1/2}		» » 2 k.	5 40	6 75
» cukrowego	12 55		Słomy fura zw.	2 10	3 15
Fasoli	12 91 ^{1/2}		Drzewa sos. sąż.	—	—
Gryki	7 25		Wół dobry . .	37 —	78 —
Jęczmienia	7 21		» średni . . .	32 —	36 —
Owsa	4 36		» lichy	21 —	31 —
Mąki pszen. prze.	14 76		Cielę	3 5	—
ordyn. czetw.	10 95		Baran	—	—
żytniej pytlowej	8 68		Wieprz dobry	15 —	29 —
żytniej razowej	—		» średni . . .	12 —	14 —
gryczanej czet.	12 5		» lichy	8 —	11 —
Kaszy jaglanej	15 25		Masła pud. . .	8 65	—
» grycz. zw.	12 79		Słoniny » . . .	5 80	—
» drobnej	22 59		Kartofli czetw.	4 67	—
» jęcz. perło.	27 39		Okowity wia. (*)	3 90	—
» » ordyn.	10 9		Szumówki »	2 34	—

Sprawadzono w dniu wczorajszym na targ Pragski z Cesarstwa Rossyjskiego, przez tutejszych i zagranicznych kupców: wołów sztuk 267, z różnych miejsc Królestwa 138, ogółem wołów sztuk 405; wieprzy 608; cieląt 921, baranów—; z tych zakupili rzeźnicy tutejsi na konsumpcję mieszkańców wołów sztuk 348; wi przy 351, cielęta wszystkie.

(*) Okowita podług probierza Stumiarowego, ma trzymać 78°— czyli 10-tą próbę Magiera, a cena tu podana jest z opłatą konsumcyjną. Szumówka ma trzymać, podług probierza Stumiarowego 43^{3/4}° czyli 6-tą próbę Magiera.

WIADOMOSCI HANDLOWE.
Z B O Ź E.

Wrocław 1 Marca. Dziś mieliśmy obfity dowóz zboża, ceny pszenicy trzymały się bardzo mocno, żyto tymczasem słabiej odchodziło. Za białą i żółtą pszenicę płacono 92 do 108 srg. szefel (r. sr. 5 kop. 60 do r. sr. 6 kop. 25 korzec); żyto 74 do 80 srg. wyborowe 82 srg. (r. sr. 5 korzec); jęczmień 67 do 73 srg. a owies 38 do 43 srg. szefel. Nasienia koniczyny nie wiele dziś przywieziono. Wszystko rozkupione zostało po dawniejszej cenie, i płacono za ostatnie nasienie czerwonej 15, średniej 16, dobrej 17 a celnój 18 tal. centnar. Za nasienie białej koniczyny, ostatnie 15 do 16, średniej 17 do 18, dobrej 20 do 21, a wyborowej 22 talary centnar.— Okowita nie bar-

dzo pokupna, na miejscu ofiarują 13^{1/2} talara, na dostawę w Marcu 13^{1/2} talara.— Cynku sprzedano dziś 1000 centnarów po 6^{2/3} talar.

Londyn, 25 Lutego. Pogoda w ciągu dwóch ubiegłych tygodni była dość łagodna, i pomimo że z nocy dość mocne bywają przymrozki, roboty w polu nie zostały przerwane. Niepewność, jaka dotąd w handlu zbożowym panowała, znikać zaczyna. Ponieważ, według rocznego sprawozdania okazało się, że potrzebna nam ilość zboża do zniwa przyszłego, wynosić ma 8 do 10 milionów kwarterów, jeżeli przypuścimy że państwa nad morzem Wschodniem postarczyć nam będą mogły więcej niż zwykle półtora miliona kwarterów, to zawsze mieć będziemy niedoboru 7 do 8 milionów kwarterów, który przykryty być musi przez Amerykę i z zapasów, jakie więcej gospodarze z roku na rok przechowują.

KURS GIEŁDY BERLIŃSKIEJ

Dnia 1 Marca 1854 roku.

P A P I E R Y

	żądają	placą.
Rossyjskie Inskrypcye w Certyf. Hamb. 4%	—	—
Rossyjsko-Angielska pożyczka 5%	86 ^{1/4}	—
Polskie Obligacye Skarbu 4%	62	—
» Listy Zastawne nowe	83 ^{1/2}	—
» Obligacye Udziałowe	—	—
» Obligacye 500 złotych	—	—
Certyfikaty B. P. na Oblig. cząst. lit. A. 300 zł. 5%	79	—
» B. 100 »	—	21

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 19 Lutego (3 Marca) 1854 r.

ŻĄDAJĄ   D A JĄ
r. sr. | kop.   r. sr. | kop.

I. WEXLE.

Berlin 100 talarów	2 M.	97 20	—	—
Gdańsk 100 talarów	2 M.	—	—	—
Hamburg 300 b. m. k.	2 M.	147	—	—
Londyn 1 funt sterlin.	3 M.	6 50	—	—
Lipsk 100 talarów	2 M.	—	—	—
Moskwa 100 rub. sr.	1 M.	—	—	—
Petersburg ditto	1 M.	98	—	—
Paryż 300 franków	2 M.	78	—	—
Wiedeń 150 złr.	2 M.	72 60	—	—
Wrocław 100 talarów	2 M.	—	—	—

2. MONETY.

Pół-Imperyały Rossyjskie	—	—	5	25
Holenderskie dukaty nowe	—	—	—	—
» » stare ważne	—	—	—	—
Frydrychsдоры Pruskie	—	—	—	—
Rossyjskie Assygnaty	—	—	—	—
Austryackie bilety bankowe za 150 złr.	—	—	—	—

3. PAPIERY.

Oblig. Skarbowe za 100 rub. sr.	—	—	—	—
oprócz kuponu 4%	70	30	—	—
Listy zastawne białe II okresu oprócz kup. (*)	—	—	—	—
» » III » za 15 r. sr.	13	98	13	83
Obligacye udziałowe . . . . . na 300 złp.	—	—	—	—
Obligacye cząstkowe . . . . . » 500 »	—	—	—	—
Certyfikaty Banku lit. A. . . . . » 300 »	—	—	—	—
» » B. . . . . » 200 » 5%	—	—	—	—
Dowody Komisyyi Centr. Likw. za 100 »	—	—	—	—

Wartość kuponu od Listów zastawnych kop. 11^{1/2}